

עלון בנגינות מזמור עשיר

ב"ס

כניסת שבת 6:24
יציאת שבת 7:38

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1055 יז' תשרי תשפ"ו

שבת חול המועד

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

אנחנו בחולו של מועד של חג הפסח - חג הגאולה, אשר האר"י ז"ל הגדיר יפה את משמעותו מתוך שם החג 'פה - סח', דהיינו שעיקרו של מועד זה הוא שהפה מספר ביציאת מצרים, מהלל ומשבח את הקב"ה בשירים ותשבחות, וגומר את ההלל בשמחה. ואם נוסיף את הידוע לכל בית ישראל בכל תפוצות העולם, שהחג הזה הוא הזמן לתיקון עניין האכילה, זמן שהתורה קובעת לנו מה מותר לאכול ומה אסור, ואפילו מאותם מאכלים שבמהלך השנה מותרים, זהירות מחמץ ואפילו במשהו, בנקל נגיע למסקנה שפסח הינו הזמן לתיקון כל מה שנוגע לפה - דיבור ואכילה. אלא שכמו שאר הדברים העומדים ברומו של עולם, הגבול שבין דיבור חיובי לבין דיבור שלילי והרסני הינו דק במיוחד; למשל אדם המדבר עם חברו קשות מתוך רצון להוכיחו על מעשה שעשה שלא כהוגן הריהו מקיים מצוה שבין אדם למקום, שכן מוטלת עלינו החובה לדאוג שכל אחד מישראל ילך בדרך ה', והתורה מצווה עלינו **"הוֹכֹחַ תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עִלְיוֹ זֹטָא"** (ויקרא יט, יז) ובנוסף לכך הרי זו מצוה שבין אדם לחברו, כיון שמזכה אותו לקבלת שכר על תיקון מעשיו; אך דא עקא יתכן שתוך כדי דיבורו יעברו בלבבו רגשי התנשאות על חברו ויגלה שהמניע לתוכחה הוא הרצון להראות לחבירו שהוא יותר צדיק ממנו, ממילא כל הדיבור הינו עצת היצר הרע שמטרתו להכשיל אותנו ולא לזכות את השני. הרי לנו הבדל דק כחוט השערה המבדיל בין מצוה ואיסור בשמירת הלשון. כך מסביר מו"ר הרב נבנצל שליט"א.

מובא בספר שמואל שפנינה, אשתו של אלקנה, הייתה מכעיסה את חנה: **"וְכַעֲסֶתָהּ צָרְתָהּ גַם כַּעַס בְּעֵבֹר הֲרַעְמָה כִּי סָרָה ה' בְּעַד רוּזְמָה"** (שמו"א א, 1) מסביר רש"י: **"גם כעס. כעס אחר כעס, תמיד, לכך נאמר 'גם כעס', היתה אומרת לה: כלום קנית היום מעפורת לבנך גדול, או חלוק לבנך קטן"** (ש) מדוע עשתה כך? **"בעבור הרעימה. שתתפלל, ולשם שמים נתכוונה"** (ש) ואכן מהמשך הפסוקים מוכח שלשם שמים התכוונה, שכן נאמר: **"וְכִן יַעֲשֶׂה עֲנָה בְּעֲנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית ה' כִּן תַּכְעֲסֶנָה וְתִבְכֶּה וְלֹא תֵאָכֵל"** (ש) משמע מכאן שבבית ברמתים צופים לא הייתה מכעיסה אותה, אלא רק **"מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית ה'";** וכל כך למה? כיון שכל כוונתה היא שתתפלל מתוך שברון לב במשכן ה' שבשילה, מקום המעולה ביותר לתפילה.

והנה פנינה הצליחה במשימתה; חנה התפללה מעומק לבה וזכתה להוליד בן השקול כמשה ואהרון - שמואל הנביא, ולמרות שכוונה לשם שמים וגם תפילת חנה התקבלה, מוסרים לנו חז"ל שנענשה פנינה בעונש נורא: על כל ילד שנולד לחנה בהמשך, פנינה קוברת שניים (רש"י ש"ב ס, ה) השאלה מדוע קבלה עונש קשה כל כך, הרי כפי שאמרנו כוונתה הייתה לשם שמים?

מתרץ הרב (בשם רבו הג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל) פגיעה באדם הינה חמורה כמו משחק באש, אם אדם יכניס את ידו לאש אין זה משנה מהי כוונתו כלל וכלל, התוצאה היא כווייה.

והנה אומר הרב **"במחילה מכבוד מו"ר הג"ר חיים"** התשובה היא (ואולי לזה התכוון הג"ר חיים) שצריכים לנקוט בזהירות מרבית כשמכניסים את היד לאש; אם כוונת פנינה אכן הייתה אך ורק

לשם שמים אכן לא הייתה נענשת; אלא שכנראה הייתה דבריה אל חנה פנייה - דקה מן הדקה - שלא לשם שמים, נקודה של רצון לרמוז לה שהיא יותר צדקת ממנה שכן זכתה לבנים וחנה לא. ידועים דברי האדמו"ר מקוצק זצ"ל על המשנה: **"נִקְלָ מֵעֲשִׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם"** (אבות פ"ב מ"ב) מדוע התנא מתבטא בלשון 'כל'?' מה זה בא לרבות? 'כל' בא לרבות שגם ה'לשם שמים' שלך חייב להיות לשם שמים. לפעמים אדם מרשה לעצמו לדבר לשון הרע בטענה שכוונתו לשם שמים; לפעמים הוא מתקוטט ומצדיק את עצמו: 'זה לשם שמים'. הדברים הללו הינם בחינת דקים מן הדקים, ובנקל האדם יכול להיכשל בהם; וכשם שבנקל אפשר להיכשל ח"ו ב'משהו' חמץ בפסח, כך באותה מידה אפשר להיכשל ב'משהו' בדיבור המצער את חברו. לכן גדולה עוונה שלא לשמה מתוכחה לשמה.

אנחנו בעיצומם של ימי הפסח, שכאמור מיועדים הם לתיקון כל הקשור לפה. אולם בד בבד נכנסנו לימים של הכנה למתן תורה.

במהלך שבועה שבועות הללו מוטלת עלינו האחריות לתקן את המידות כדי להכין את עצמנו לקבלת התורה, שכפי שהזכרנו מספר פעמים זהו תנאי בסיסי כדי לזכות לקניין התורה.

עיקר עבודתנו בשבועות הללו היא ניהול נכון של הזמן העומד ברשותנו. חז"ל אומרים (בבא מציעא י) שפועל (אדם המקבל משכורת לפי זמן - לפי שעות או לפי ימים) יכול לחזור בו ממלאכת בעל הבית אפילו באמצע היום וידו על העליונה. מדוע הדין הוא כך? אומר הרב כיון שיהודי הוא עבדו של הקב"ה ועל כן אסור לו למכור את עצמו לבשר ודם; **"כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוּצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם"** (ויקרא כה, נה) **"עבדי הם ולא עבדים לעבדים"** (בבא מציעא שם)

לעומת זאת קבלן (אדם המקבל שכר לפי תוצרת; למשל אם יחרוש את השדה של בעל הבית יקבל סכום מוסכם מראש כפי שסיכם עם המעביד) אינו יכול לחזור בו באמצע היום ואם חוזר בו ידו על התחתונה. מה ההבדל בין קבלן לפועל? למה הפועל נחשב כעבד אם לא יוכל לחזור בו ואילו הקבלן אינו נחשב לעבד?

התשובה היא: הקבלן הריהו מוכר לחבירו תוצרת, הוא מתחייב למשימה מוגדרת מראש והוא אחראי להוציא אותה לפועל; אין שום פסול בהסכם כזה ואין זה נקרא עבדות, זהו דרכו של מקח וממכר.

לעומת זאת הפועל אינו מוכר תוצרת; הוא מוכר את הזמן לבעל הבית, והתורה איננה רוצה שנמכור את זמננו כיון שהזמן הוא הבסיס לעבודת ה'. אומנם גם הקבלן אינו פנוי כל כך לעבודת ה' חרף התחייבותו מול בעל הבית, אולם בין לבין הוא יכול לעשות איזה פסק זמן כדי לעיין בספר וללמוד איזו סוגיה ולאחר מכן לחזור לעבודתו. אבל הפועל שמכר את זמנו אסור לו לעיין בספר, הוא מחויב כלפי בעל הבית כל הזמן שסוכם מראש. לכן התורה הקפידה שהפועל יוכל לחזור בו אפילו באמצע היום כדי שלא תהיה מכירת הזמן מכירה מוחלטת; הזמן אמור להיות קנוי לקב"ה.

נלמד מכאן לנצל עד תום כל רגע ורגע העומד ברשותנו שכן הזמן הוא יקר מאוד ואסור לנו לבזבז אותו לריק; והי רצון שבזכות השתדלותנו בעניין הקב"ה יזכה אותנו בבניין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימנו אמן.

שבת שלום וחג שמח יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמ"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרטין בן ברנרדו, חיים יוסף בן שרה, דניאל בן שרה, שלום בן שמחה, דוד הרוש בן לאה, ויצמן מור בן גורג'יה, בנימין בן נדרה, שמחה דניאל בן שמואל ושרה, יצחק בן מוזל טוב, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עמר פילבר בן יפה, יוסף אילוח בן מרים, מרת אמי אולגה בת קלרה, רחל בת יעקב ורדובצקי, יהודית בת שרה, תמר בת שרה, יפה ענת בת מרים ת.ג.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לויכוחי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד